

MEZINÁRODNÍ PRŮZKUM EPIDEMIOLOGIE POPÁLENIN

Pplk. MUDr. Leo KLEIN, MUDr. Marie LEVÍNSKÁ, MUDr. Jaroslav KOUDELKA, MUDr. Jarmila ANTONOVÁ

II. chirurgická klinika FN – KÚNZ, Hradec Králové

(přednosta: prof. MUDr. B. Konečný, CSc.)

Traumatologické oddělení OÚNZ, Pardubice

(přednosta: prim. MUDr. V. Motyčka, CSc.)

Oddělení dětské chirurgie FN – KÚNZ, Hradec Králové

(přednosta: prim. MUDr. M. Králová)

Oddělení dětské chirurgie OÚNZ, Pardubice

(přednosta: prim. MUDr. K. Vojtěch)

Věnováno prim. MUDr. Radaně Königové, CSc. k jejím 60. narozeninám

Úvod

Centrum pro úrazovou prevenci v San Franciscu, USA uspořádalo ve spolupráci s Mezinárodní společností pro popáleninové úrazy (ISBI) a se Světovou zdravotnickou organizací (WHO) mezinárodní průzkum epidemiologie popáleninového traumatu. Výsledky této akce mají sloužit k vybudování celosvětové strategie v prevenci popálenin. Průzkum proběhl v době od 1. do 28. 2. 1989 a zapojilo se do něj 23 zemí 5 kontinentů. Z Československa, které odeslalo 309 zpracovaných případů, se zúčastnilo 9 pracovišť. V tomto sdělení referujeme o některých poznatcích, které přinesl průzkum na našich odděleních.

Pracovní postup a výsledky

V době od 1. do 28. 2. 1989 byly registrovány a vyhodnocovány všechny případy popálenin léčených jak ambulantně, tak při hospitalizaci. S cílem získat co nejvíce objektivních a standardizovaných údajů o úrazu samotném, ale též např. o sociálních poměrech raněného, poskytnuté první pomoci apod., jsme každému pacientovi vyplnili určený formulář. Obsah tiskopisu byl již dříve prostřednictvím členů ISBI testován a plně se v klinické praxi osvědčil pro svou podrobnost sledovaných údajů a přitom jednoduchý způsob vyplňování zdravotnickým personálem. Je též přizpůsoben pro počítačové zpracování a vyhodnocování (viz obr. 1 a 2).

V daném období bylo na našich pracovištích léčeno celkem 28 nemocných pro popáleninový úraz. 15 popálených bylo hospitalizováno, u 13 probíhala léčba ambulantně. V souboru bylo 19 dospělých (11 mužů, 7 žen; průměrný věk 40,2 roku) a 9 dětí (4 chlapci, 5 dívek; průměrný věk 4,4 roku) (viz tab. 1).

Z hlediska mechanismu vzniku úrazu se jednalo u dospělých mužů 5krát o poškození plamenem (např. vznícením oděvu při svařování), 4krát o opaření horkou tekutinou či párou, 2krát o popáleniny elektrické. U dospělých žen šlo v 7 případech o opaření politými horkými tekutinami a 1krát o chemické poškození (viz tab. 2). Celkem 6krát (5 mužů a 1 žena) se jednalo o úraz pracovní, ostatní se přihodily při činnosti mimo zaměstnání.

U dětí šlo nejčastěji o typický mechanismus strhnutí na sebe nádoby s horkou tekutinou (káva, čaj, polévka) nebo pád do nádoby (např. při přípravě polévky na zabijačce), a to v 8 případech. 1krát byla léčena kontaktní popálenina z přímého sáhnutí na rozpálenou pečicí troubu (viz tab. 2).

Tabulka 1

Složení souboru

Dospělí			Děti		
muži	11	Ø 37,2 r	chlapci	4	Ø 5,0 r
ženy	8	Ø 43,0 r	dívky	5	Ø 3,8 r
celkem	19	Ø 40,2 r	celkem	9	Ø 4,4 r

Tabulka 2

Přehled mechanismu vzniku úrazu

Mechanismus	dospělí	děti
plamen	5	–
opaření	11	8
elektrický proud	2	–
chemické	1	–
kontaktní	–	1

Tabulka 3

Rozsah a hloubka postižení

Rozsah postižení (%)		0–5	6–10	11–15	16–20	20–30	30–40	>40
dospělí	II. st.	11	1	1	1		2	
	III. st.	2	1					
děti	II. st.	5	1	2				
	III. st.		1					

Složení souboru z hlediska rozsahu popáleného tělesného povrchu a hloubky postižení ukazuje tab. 3.

Z našich nemocných zemřel jeden – 63letá žena, která utrpěla hluboké popáleniny na 36 % tělesného povrchu. Komplikujícím faktorem byla exacerbace jejího dlouhodobého základního onemocnění – roztroušené sklerózy mozkomíšní.

Závěr

Provedli jsme dílčí zhodnocení některých výsledků z jednoměsíční studie výskytu popálenin v podmínkách našich pracovišť. Přestože absolutní čísla nejsou příliš vysoká, přispěla celá akce jednak k analýze současných možností v oblasti prevence i léčby popálenin v našem spádovém území a jednak k ucelení přehledu o průzkumu v celém Československu. V příštím období můžeme se zájmem očekávat výsledky detailního počítačového vyhodnocení této celosvětové akce. Zlepšení prevence a snížení výskytu termických úrazů by mělo být hlavním a konkrétním přínosem provedeného průzkumu.

Souhrn

Od 1. do 28. 2. 1989 proběhl celosvětově pod patronací ISBI a WHO mezinárodní průzkum epidemiologie popáleninového traumatu. Podrobné údaje

o úrazu samotném, ale i další doplňující okolnosti byly zaznamenány do standardních formulářů pro počítačové zpracování. Autoři referují o výsledcích průzkumu na svých pracovištích, kde léčili v daném období 19 dospělých a 9 dětí s termickým úrazem. Výsledky této akce mají sloužit mimo jiné k vybudování celosvětové strategie v prevenci popálenin.

Pozn.: originální název akce International Burn Data Project

Literatura u prvního autora

Klíčová slova: Mezinárodní průzkum výskytu termických úrazů; Prevence výskytu popálenin.